

LESBRIEF

'Het notitieboek van Joost'

- Een educatief taal- en erfgoed project van Museum 'Hert fan Fryslân' -Grou.
- In het kader van LF2018 Klinke en Daverje - Gebroeders Halbertsma - Grou.
- Voor groep 5 t/m 8 van het basisonderwijs.

Inhoudsopgave

Algemene informatie	p. 3
Vóór het museumbezoek	p. 4
Tijdens het museumbezoek	p. 4
Vorbereiding in je groep en lestips	p. 5
Kerdoelen	p. 5
Wat is er geregeld, wat kun je voorbereiden	p. 6
Vragen	p. 6
Chauffeurs en begeleiders	p. 7

Colofon

Dit educatief erfgoed- en taalprogramma 'Het notitieboek van Joost', de bijbehorende lesbrief en de buitenroute 'Kistjes & kastjes' is een idee van, geïllustreerd & ontwikkeld door [Vera Damhuis](#) in opdracht van het bestuur van 'Klinke en Daverje' / LF2018 project te Grou.

[Elske Kinderman](#) verzorgde de vormgeving van alle materiaal .

[Alpita de Jong](#) leverde als Halbertsma-kenner alle informatie. (www.alpitadejong.nl)

Disclaimer:

Wanneer iemand deze lesbrief en alle andere materialen van dit project voor andere doeleinden wil gebruiken, dan stel ik het op prijs als ik daarvan op de hoogte wordt gesteld.

De illustraties en tekst blijven intellectueel eigendom van Vera Damhuis te Grou.

Algemene informatie

Beste leerkrachten,

Met het educatief erfgoed & taalproject 'Het notitieboek van Joost' maken je leerlingen kennis met de in Grou geboren (1789 - overleden in Deventer 1869) verhalenverteller, dominee en verzamelaar van het Friese erfgoed & grondlegger van de Friese geschreven taal, Joost Halbertsma.

Wie was Joost Halbertsma? Freark Sminck noemt hem 'Mister Fryslân' zoals hij prachtig wordt weergegeven in zijn venster van de Fryske Kanon.

Wist je dat...

- * ... de beroemde sprookjesvertellers Jacob & Wilhelm Grimm een link hebben met Joost Halbertsma? Joost en jongste broer Eeltje (later de bekende dorpsdokter van Grou en omstreken) hebben samen met deze broers Grimm in Heidelberg (Duitsland) gestudeerd. Dat verklaart hun overeenkomst met betrekking tot de manier van volksverhalen vertellen en verzamelen.
- * ... Joost Halbertsma de 'founder' is geweest van wat nu het Fries Museum en Tresoar is? Zij hebben hun bestaan eigenlijk aan hem te danken. Joost vond dat elk zichzelf respecterende stad een Fries kabinet moest hebben met daarin typisch Friese zaken. Om deze zo bewaard te laten blijven voor de toekomst.
- * ... de naam van dit project zich ontleent aan de manier waarop Joost te werk ging? Veel noteren en schetsen, zodat je later weer je belevenis kon verwerken in je uiteindelijke boek, verhaal, studie. Er zijn gelukkig veel notitieboekjes van Joost bewaard gebleven: zijn buitenlandse studiegenoten moeten vaak hebben uitgeroepen: "Daar heb je hem weer met zijn 'horrible notebook'!".
- * ... de leerlingen in het museum onder andere gaan ontdekken hoe Joost Halbertsma tegen de wereld van rond 1850 aankeek? Joost Halbertsma was een gedreven man vol humor, vondsten en breed geïnteresseerd. Hij was nieuwsgierig naar de normen en waarden van andere mensen/volkeren die met een andere taal en tradities leefden. Zijn manier van denken en zijn scherpe blik op de toekomst maakte Joost tot een bijzondere doener en denker. Joost Halbertsma was daarin zijn tijd ver vooruit.
- * ... door Joost Halbertsma's ideeën over taal en verzamelingen we kunnen proberen met de leerlingen ideeën te vormen en te filosoferen over de toekomst van 'Wat is foar dy Typysk Frysk, Typisch Deens, Zeelands,...Eritrees?'. De waardering voor de Friese cultuur & meerdere culturen kan een filosofie thema vormen bijvoorbeeld:
  - Hebben onze normen en waarden een houdbaarheidsdatum?
  - Bij welke normen voel jij je wel/ niet thuis?Het kennismaken met en waarderen van andere culturen blijft juist nu van groot belang. De manieren waarop je dit kunt uitvoeren is afhankelijk van je groepssamenstelling en de manier waarop dit per groep beleefd wordt.

Kijk voor alle informatie over dit programma, de Halbertsma's en meer op www.klinkeendaverje.nl

Vóór het museumbezoek:

Kun je 'Het notitieboek van Joost' starten met een kort filmpje in je groep. Deze is op een later moment te bekijken via de website van het museum. (www.museumhertfanfryslan.nl)

De leerlingen worden hierin gevraagd om een typisch Friese, Groningse, Syrische, Marokkaanse, Surinaamse voorwerp, of uit een andere streek of land, van huis mee naar school te nemen. Zij overleggen thuis met de ouders wat er gekozen wordt en maken er het meegekregen en ingevulde label aan vast.

Ook dit label is via de genoemde website op een later moment te downloaden.

In je groep wordt besproken welke drie voorwerpen mee naar het museum gaan.

Is er een verbinding van hun voorwerp te maken met de ideeën van Joost Halbertsma over 'wereldburgers', verzamelingen, en dergelijke. Zijn er overeenkomsten?

Voorwaarde is dat de spullen die van thuis meegenomen worden tegen een stootje kunnen.

Andere museumbezoekers mogen ze namelijk ook aanraken.

De voorwerpen moeten kunnen blijven staan tot en met 30 november 2018. Natuurlijk kunnen de leerlingen de spullen hierna weer ophalen.

Via de plaatselijke media en dergelijke komt nog bericht over de data.

Tijdens het museumbezoek:

- Krijgt iedere leerling 2 boekjes: 'Het notitieboek van Joost' en 'Kistjes & Kastjes van Joost'.
- Zowel in het museum als daarbuiten gaan de leerlingen, onder begeleiding, op zoek naar de leuke opdrachten, grapjes, voorwerpen en meer die je zowel in het museum als in de etalages van winkels en bedrijven in Grou kunt vinden.
- Gaan we, in verband met de beperkte ruimte in het museum, in deze anderhalve uur een wissel toepassen wanneer de groepsgrootte boven de 15 leerlingen uitkomt.
- Dit betekent dat de groep gesplitst wordt en na een korte uitleg en inleiding door de educatief medewerker van het museum beide routes kunnen volgen.
- De educatief medewerker bespreekt tijdens de inleiding de meegebrachte Typisch Friese en meer Wereldse Zaken, die een plaats krijgen in het 'Kabinet van Joost'.

Vorbereiding in je groep en lestips:

- > ‘Het verhaal van Joost’ wordt prachtig verteld door acteur Freark Smink via het Fryske Kanon Finster ‘Joost Halbertsma’, kijk en klik hiervoor op De Kanon fan de Fryske Skiednis.
- > Wat sammelsto? ‘Wat verzamel jij?’ Wat zijn volgens jou de typisch Friese/Groningse/Surinaamse voorwerpen van vandaag?
- > Had Joost Halbertsma gelijk om alvast (toen al!) spullen veilig te stellen voor de toekomst?
- > Wat leggen wij vandaag vast? En zijn die over 25 jaar bijvoorbeeld nog steeds dezelfde? Is dat belangrijk voor je? Wat zeggen de spullen van nu over hoe wij leven? En dan die andere kant: we gooien veel weg...wat had Joost Halbertsma’s grijze container aan afval kunnen laten zien? Twintig jaar geleden had niemand een smartphone ,wat zullen we er over 25 jaar van vinden?
- > Een taalstamboom van jouw familie maken. Wat wordt/werd er het meest gesproken? Onderzoek naar de spreektaal op school, er zijn vast aanknopingspunten te vinden.
- > Geef de leerlingen de originele tekst van een van de sprookjes of aansprekende teksten uit de Rimen en Teltsjes..... wat kun je daar nog van begripen?
- > Maak samen de ‘De verloren woordenlijst’. Welke woorden zijn over 150 jaar niet meer te horen denk je? Gaan we ze terugvinden?
- > Verzamel in je groep meerdere sprookjes en verhalenbundels uit andere landen.

Kerdoelen

‘Het notitieboek van Joost’ sluit aan bij de kerndoelen zoals opgesteld door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap:

1. *Kerdoel 1*: de leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal. Ze leren tevens die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weer te geven.
2. *Kerdoel 9*: De leerlingen krijgen plezier in het lezen en schrijven van voor hen bestemde verhalen, gedichten en informatieve teksten.
3. *Kerdoel 17*: Frysk in gesproken taal.
4. *Kerdoel 54*: Kunstzinnige oriëntatie
5. *Kerdoel 56*: Kunstzinnige oriëntatie
6. *Kerdoel 52*: Tijdvakken
Joost Hiddes Halbertsma wordt in venster 22 van De Kanon fan de Fryske Skiednis uitvoerig belicht via deze website.

Het aanbod is hierdoor ‘als lesstof vervangend’ in te zetten en goed te verbinden aan je reguliere vakken.

Chauffeurs en begeleiders

Binnenkort ga je als chauffeur en/of begeleider mee met een groep leerlingen, die meedoen aan het programma 'Het notitieboek van Joost' in museum Hert fan Fryslân te Grou. Erg fijn dat je tijd hebt vrijgemaakt om met onze leerlingen het museum te bezoeken! Hieronder vindt je de praktische informatie.

Wat is 'Het notitieboek van Joost'?

Het programma 'Het notitieboek van Joost' is een educatief aanbod ontwikkeld voor de leerlingen van groep 5 t/m 8 van het basisonderwijs bij de expositie in het museum 'Wrâldburger út Grou'. Dit alles onder de vlag van het dorpsproject 'Klinke & Daverje' als één van de thema's in het LF2018 jaar.

In het museum maken de leerlingen op een actieve en speelse manier kennis met het verhaal van Joost Halbertsma, zijn broers en de wereld van Joost zo rond 1850 in Grou en Deventer. De leerlingen voeren in kleine groepjes van 4 à 5 kinderen allerlei opdrachten uit. Er wordt in een wisselsysteem ook een buitenroute 'Kistjes & Kastjes van Joost' gevolgd door het oude centrum van Grou.

We vragen je de groepjes te gaan begeleiden. Het programma duurt ongeveer 1,5 uur. Dat is zonder de reistijd.

Locatie en routebeschrijving

Het programma vindt plaats in Museum 'Hert fan Fryslân'.

Het adres is: Stationsweg 1, 9001ED Grou.

Je kunt de auto parkeren op het parkeerterreintjes voor het museum.

Mochten deze geen plaats meer bieden dan kun je nog op korte loopafstand bij het parkeerterrein ter hoogte van Parkstraat 54 je auto kwijt.

Het parkeren van je auto is overal gratis.

Met vriendelijke groet,

